

VÍKEND V ČECHÁCH

in.ihned.cz/cr

SERIÁL: MIKROREGIONY V ČESKU

Na „rakovnickém“ okraji Senomat zas vedle domu č. p. 138. spatříme při silnici do země zapuštěný kamenný kříž, jeden z těch, jimž lid říká baba. V Čisté leží zašlapány v rohu parku u kulturního domu další kříže. Ten rozbitý s přeraženým ramenem pochází z počátku 18. století a lze na něm najít písmena JH. Opakovaně přemísťovaný kříž stával v poli, na místě smrti leprou nakaženého člověka. Druhý kámen s vysekaným křížem stával u silnice do Kožlan. Jedná se nejspíš o tzv. celní kolo, které formany upozorňovalo na blížící se myto.

Zůstává tajemstvím, proč místní obě památky macešky nechávají zarůstat v trávniku.

Studánka v Petrovích

Vrchlický v Čisté

Pramen, z něhož pil legendární český patron, už v Čisté nehledíme. Dávno je z něho studna u rodinného domu, a jak je to s vodou, jsme nezjišťovali. Ovšem pod kostelem stojí nová socha Panny Marie. Tu původní od silnice do Rakovníka ukradli a město pořídilo novou kopii, která byla nedávno vysvěcena.

Pod náměstím najdeme nejstarší parní mlýn v Čechách, jehož základní kámen byl položen 30. 7. 1871. Proslul však zejména svými obyvateli. Od roku 1872 zde pobýval básník Jaroslav Vrchlický, jak zní umělecké jméno Emila Frídy. V té době studoval v Praze a jeho otec Jan Jakub Frída získal místo správce zdejšího nového akciového parního mlýna. Ale v listopadu o dva roky později náhle umírá a na jaře následujícího roku se rodina odstěhovala. Vrchlickému bylo kolem dvaceti a na toulkách poznával okolí, byl i na Krakovci.

Hodně tady psal, překládal, připravoval k vydání svůj knižní debut – překlad básní Viktora Huga i první básnickou sbírku Z hlubin. Čistá, i vlivem předčasné otcovy smrti, navždy ovlivnila jeho dílo, napsal tady i známé Vánoce. Jeho otec je pohřben na hřbitově u kaple svaté Anny. Mlýn je v provozu dosud,

Parní mlýn v Čisté, nejstarší v Čechách, mele od roku 1872 dodnes.

i když už není tou poetickou stavbou z dávných kreseb.

Švejkovská odysea Jarky Haška

Legendární autor Dobrého vojáka Jaroslav Hašek se svým přítelem a spisovatelem Zdeňkem Matějem Kudějem na toulkách po Čechách zabloudili i do Čisté u Rakovníka. Důvodem byla potřeba založit tam místní organizaci své Strany mírného pokroku v mezích zákona. Oba pánové, bez podrobnějších zeměpisných znalostí a s pouhými dvaapadesáti krejčery, které nepostačily na vlakový lístek, šli pěšky v přesvědčení, že Čistá u Rakovníka musí být u Rakovníka. Pochodovou morálku jim podrývaly nepřesné informace náhodných kolemjdoucích, tak se slabá hodinka v Rakovníku nafoukla na dobré tři.

K cíli se blížili přes Lubnou, Příčinu, Petrovice. Ze závěrečné poznámky ve svérázném Kudějově humoristickém cestopisu Ve dvou se to lépe táhne (který však v posledních letech vychází ve výboru okleštěném o čistecké příhody) je zřejmé, že oběma pá-

nům se jejich úkol založit pobočku strany nezdařil. Možná i proto, že v Čisté neměli na zaplacení v hostinci Modrá hvězda. Jaroslav Vrchlický, který sem přijížděl k otcovu hrobu, býval přijat podstatně vstřícněji.

Slavný hrdinný tenor

Jeden z největších pěvců naší historie prožil mnoho let právě na Rakovnicku. Karel Burian se narodil v Rousínově v lednu 1870 a čtyřiapadesátiletý zemřel o čtyři vesnice dál v Senomatech. Jeho hrdinný tenor obdivoval Caruso, zpíval v Královské opeře v Drážďanech, ve Velké opeře v Paříži, v Covent Garden i v Metropolitní. Zatímco ve světě zářil, doma nebyl prorokem (mohlo za to i jeho občasné unáhlené jednání). V Senomatech si koupil statek, kam se rád vracel. Tam, kde stával, najdeme pamětní desku. „V Senomatech stát mám bujně oře, místo nich mě voží v neckách moře...“ psal přátelům z Ameriky. ■

RICHARD GRÉGR

Foto: autor

Železniční most u Strachovic, překonávající údolí Javornice, byl dán do provozu spolu s železniční tratí z Rakovníka do Mladotic v roce 1899.

